

Protokoll keskkonnatasude raamkava 2016+ koostamise ümarlauast 30.09.2013

Osalesid:

Aire Rihe, Keskkonnaministeerium
Ergo Pärn, Keskkonnaministeerium
Sirje Potisepp, Eesti Toiduainetetööstuse Liit
Andres Veide, Eesti Põllumeeste Keskliit
Ülo Niisuke, Eesti Põllumeeste Keskliit
Hans Kruusamägi, Simuna IVAX OÜ
Riina Kalda, Eesti Kala- ja Vähikasvatajate Liit
Priit Pulla, Eesti Vesiviljelejate Liit
Piret Rosumovski, Ecofarm
Martin Liiv, Eesti Kala- ja Vähikasvatajate Liit
Ain Ratassepp, Tallinna Vesi AS
Ellen Mihklepp, Tallinn Vesi AS
Vahur Tarkmees, EVEL
Veiko Kaufmann, SA KIK
Tõnis Vare, Eesti Elektritööstuse Liit
Viljar Kirikal, Rahandusministeerium
Irja Alakivi, Eesti Linnade Liit
Mari-Liis Treimut, Horizon Tselluloosi ja Paberi AS
Mariina Hiiob, Keskkonnaamet
Hendrik Põldoja, Keskkonnaministeerium
Sjusanna Meos, Keskkonnaministeerium

Protokolli algus

Sissejuhatus ja ülevaade käsitletavatest teemadest

Sirje Potisepp:

- Keskkonnatasud (edaspidi KKT) on olnud pidevas tõusus aga majandus ei ole. KKT kanduvad toiduainete hinda otseselt üle ja sellest tulenevalt esimene punkt: **KKT ei peaks olema pidevas tõusus.**
- **Kui KKT tõus toimub, siis see tõus peaks olema seotud majandusnäitajaga, mis on üldine.** KKT kujundamisel peab arvestama nende mõju toote hinnale ja sellega, mis toimub keskkonnavalaselt teistes riikides, eriti naaberriikides, kellega me konkureerime ja kellega võib avalduda ebavõrdne konkurents, sest konkureerime hinna alusel ja suuremad maksud mõjutavad ettevõtte rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Andres Veide:

- Vesi on põllumajandusele sisend, kuid õnneks põllumajandus paikneb piirkondades, kus vee hind põllumajandusele ei ole nii suur mõjur, kuigi see hind kindlasti antakse edasi tarbijale. **Loomakasvatuse puhul vesi ei ole hetkel piiravaks faktoriks.**
- **Kui maksumaksja rahadega põllumajandust doteeritakse, siis on ebamõistlik teiselt poolt KKTdega samuti põllumajandusest raha koguda.** Põllumajandus on eripärane ja tuleks paika panna, kas ta vajab toetusi ja eraldi maksustamist, see on poliitika küsimus.
- **Sõnnikut käsitletakse eraldi reoveest ja see on väga mõistlik käsitlus, seda tuleks hoida.**
- **Probleemiks on täna biogaasijaamad oma digestaadiga. Kui kaugele on jõutud selle aine reglementeerimisega?** Miks biogaasijaamad täna välja ei tule, tuleneb sellest, et puuduvad sobivad substraadid ja puuduvad, kuna kui neid sinna lisada, ei saa kehtiva seaduse järgi digestaati käsitleda sõnnikuna. Niipea kui neid reovette lisada, ei saa seda sõnnikuna käsitleda. Seal oleks vaja sisulisemat lähenemist: mis on digestaat, mis ainetest ta koosneb, mis on piirmäärad.

Ülo Niisuke:

- Kui räägime põllumajandusest ja öeldakse, et põllumajandus tekitab 50% reostusest, siis täna peaksime põllumajandust selgelt eristama: seal, **kus on kõrgtehnoloogia, kus mõistlikult kasutatakse väetisi ja koristatakse saaki, on kõik korras.**
- Viimastel aastatel on suure kiirusega kasvanud püsirohumaade pindala, see on anaeroobse lagunemise tõttu probleem või seal kasvab lihtsalt võsa või umbrohuväli. **Nitraatide sisaldus ei tule vaid sellest osast, mis jääb taimede poolt kasutamata, vaid ka püsirohumaade osast.**
- **Tuleb vahet teha aktiivse põllumajanduse vahel ja püsirohumaade vahel.** Oleme niitmisalade eelistamise vastu, kus ei koristata, ei kasvatata, see on konkreetne probleem ja sealt pärineb ka reostus.
- **On vaja täpsemaid uuringuid, sh iga jõe kohta peaks olema selge uuringuandmestik.**
- Hetkel on niitmine kõige kasulikum tegevus, kuna seda toetatakse, kontrolli ei teostata ning kokkuvõttes ei olegi vaja midagi teha. **Ühtne pindalatoetus tegev põllumehele ja seisvale osa eest ei ole õigustatud.**
- **Samuti peaks uurima seda, kas põllumajanduse all mõeldakse metsa,** kuna osa koormusest tuleneb ka metsast ja raietega ning maaparandustöödega kaasneb samuti reostus, ka seda peaks uurima.
- **Ettepanek reostuse kollete kindlakstegemiseks uuringute abil või soodustingimuste rakendamine neile põllumeestele, kes täidavad PVT nõudeid ja piirnorme.**

Andres Veide:

- Lähtuda tuleks KKT mõttest. Kui see peaks olema motiveerimise eesmärk, siis tasu peab ka olema motiveeriv. **Kes rakendab nõutud meetmeid, PVT-d, häid tavasid ja normatiive, sellele peaks tasu olema väiksem, kui neile, kes tingimusi ei täida.** See peaks olema KKT mõte.

Priit Lulla:

- **PVT võiks olla maksustamata.**
- PRIAs on valminud uuring, kus võrreldakse kolme viljelusliigi toetusi: mahe-, keskkonnasõbralik viljelus ja üldpinna toetus. Kõige jätkusuutlikum on keskkonnasõbralik toetus, mis annab palju suuremaid tulemusi kui maksustamine. **Maksustamine ei ole edasiviiv jõud, mis säästaks meie keskkonda.**
- **Praeguse seaduse kohaselt on väetisele kehtestatud maksuvabastus, põllumajandusele on kehtestatud soodsamad tingimused, see ei ole võrdne kohtlemine.** Põllumajandusväetisega heidetav fosfor ja nitraadid ei ole tasustatud. Kalakasvatusest tulevad lämmastik ja fosfor on maksustatud. See on väga suur erisus ja puudutab suurt sektorit.

Sjusanna Meos:

- **Tegemist ei ole vabastusega, vaid teatud tingimustel tasu ei nõuta.** Vabastamise korral tekib kohe riigiabi küsimus ning seda reguleeritakse ka Euroopa Liidu tasandil.

Priit Lulla:

- **Vesiviljeluse osas on probleemiks maksustamise all olevate ainete P, N ja BHT7, täpsemalt BHT7 meetodiline mõõtmine maksustamiseks.** Kevadel suurvee ajal jõgi toob läbivoolulistesse süsteemidesse kaasa muda, mis satub ka kalakasvatuse süsteemi ning suve jooksul hakkab see vaikselt vooluga välja minema. Seda aspekti ei saa maksustamise juures hetkel arvestada.
- **Kalakasvatuse ei saa võrdsustada olme-reoveepuhastitega, kuna kogused on teised ja ka ainete sisaldused.**
- Tuginedes aasta alguses valminud tööle, siis ka seal jõuti järeldusele, et kuna Euroopas

üldiselt kalakasvatustes ei kasutata keskkonnatasusid, siis võrdse kohtlemise printsiibi järgi **me oleme ebavõrdses olukorras rahvusvaheliste konkurentidega, kuna tegutseme ühisel turul**. Uuring tõi ka välja, et teoreetiliselt peaks olema laekuv KKT 10 korda suurem kui praegu, samas kui juba praegu on ettevõttel raskusi KKT tasumisega. See on ebamõistlikult suur summa ettevõttele.

- **Samas ei ole ka kindlust, missuguseks tasu kujuneb, kuna vastavalt vee vooluhulkadele ja proovivõtuajale võib KKT varieeruda väga oluliselt, sest väljalaskes sisalduvate ainete kontsentratsioon on ajas niivõrd erinev.**
- **Nagu ka uuringus soovitati, leiame, et võiks maksustamisest loobuda ja selle asemel kasutada piirväärtusi, näiteks söödakvooti või saasteainete heite piiri määramist.** Oleme seda ettepanekut avalikult toetanud.
- **Meie ettepanek on rakendada nullmaksustamist ja piirata ressursikasutust, st kui palju sööta majandi kohta aastas võib kasutada.** Keskkonnasäästev areng oleks tagatud sisendite kasutamise järgi, kuna sööda tarbimisel tekib see reostus ja seega et saasteainete kogus oleks keskkonnale vastuvõetav, peaks piirama just seda.

Hans Kruusamägi:

- **Uuritud peaksid olema veekogud ja kuhu saaste läheb.** Siis on teada, kui suur see söödakogus vastaval kasvatusel võib olla.
- Proovide osas juhin tähelepanu, et **labori täpsuse viga on selliste vooluhulkade juures nii suur, et väike komakoha muutus võib tasu kasvatada oluliselt.** See on probleemiks eriti läbivoolulistes kasvatustes, kuid ka kinnistes kasvatustes, kuigi siis on see lihtsam, kuna seal on saasteainete kontsentratsioonid kõrgemad, aga vooluhulgad väiksemad.

Piret Rosmovski:

- **Meid mõjutab enim toote omahind, kus sisaldub ka riigi poolt maksustatud osa ehk veesaastetasude mõjud valdkonna tootmistegevusele on küllalt suured.** Väljaarendatud vesiviljelus Eestis on alles arenev, kuid see peab hakkama saama Euroopa turul ning seal ka konkureerima. Hetkel on turg Norra toote kalakasvatuse käes Eestis. Seda osa tuleks vähendada ja Eesti peaks muutuma tootjaks mitte tarbijaks sisseostetava kala puhul.
- **Aqua Consulti aruandega ma nõustun (tutvunud põgusalt), sest kui meie naaberriikides ei ole kalakasvatuse osa maksustatud veesaastetasudega, siis miks meie peame seda tegema.**
- **Kas just kalakasvatus on see valdkond, kust riik peaks tasusid koguma?**

Martin Liiv:

- **Ka kalakasvatustele, kes praegu kasutavad PVTd, käib veesaastetasu (edaspidi VST) maksmine üle jõu.** Edaspidised investeeringud on küsitavad ja me ei konkureeri enam.

Ellen Mihklepp (ka EVEL seisukohad):

- **Tasustavate ainete nimistu: me peaksime täpsustama ära veelubades ohtlike ainete nimistu ja kas need on määratavad või alla määramise piiri, kuna laborianalüüsid maksavad ja kohati ei ole võimalik Eestis teatud analüüse teha.**
- **Tasumäärade hierarhia: selge on see, et P ja N on olulised, küsimus on selles, mis määral keskkonnale kujutab ohtu heljuvaine.** Kas see kuulub maksustavate ainete nimistusse?
- **Probleemid kehtivas regulatsioonis: üldiselt üritame käsitleda asju võrdsuse printsiibil.** Kui vaatame suublakoeffitsientide süsteemis, siis seal on teatud küsitavused: **miks süvamerelasud on koefitsiendiga 1,2 kui mere isepuhastumisvõime on märgatavalt suurem kui nt järvedel.**
- See on see koht, kus **võiksimme koefitsientide süsteemi kaotada ja rohkem keskenduda**

veekogudele, kuhu saasteaineid heidame.

- **Keskkonnatasudest veel:** eelpool öeldi ka, et KKT on alati tõusutrendis. **Hüppeliste tõusudega ei tule tootmine järele ja ei tule järele ka kliendi võimekus arveid tasuda,** kuna vee-ettevõtete puhul maksavad kliendid.
- Mis puudutab perspektiivi, siis oleme kogunud raha ja teinud investeringuid tegelikult Eesti elanikkonna arvelt. **Ehk peaks kaaluma, et tulevikus KKT saaks viia korrelatsiooni THlga või lähedase numbriga.**
- **Tasude arvestamise metoodikaga seotud probleemid:** on antud päris palju vabadust kohalikele ametnikele, näiteks arvutusmetoodika kooskõlastamine. **Miks jääb seadusesse sisse palju lahtisi otsi, mis võimaldavad asju käsitleda ametnike kaalutluse järgi?** Pigem kirjutada seadus nendes kohtades, kus on võimalik, lahti nii, et neid küsitavusi ei tekiks.
- **Reovett ei ole võimalik mõtteseaduse kohaselt täpselt mõõta nii, nagu on puhta vee mõõtmine.** Samas küsitakse tonnide eest tasu ehk tekib mõõtetäpsuse probleem, eriti kui tonni hinnad on kõrged. See tekitab üpris suure rahakao. Kui me kasutame arvutusmetoodikat või aktsepteerime teatud reoveemõõtjaid, siis sooviksime selle kohta riigilt ühist seisukohta.
- **Tekkis küsimus:** raha kogutakse kokku, seaduse järgi on sihtasutus, kuhu investeringute tegemise ettepaneku teeb keskkonnaminister. **Kui makstakse saastetasu, siis sooviksime teada, kuhu konkreetsed investeringud on läinud: missugune objekt ja mis on selle tulemused.**
- Hetkel oleme nii palju raha suunanud Läänemerre fosfori jt STA vähendamiseks, samal ajal kui olukord on läinud halvemaks. Kas me suuname raha ikkagi õigesse kohta? **Soovime rohkem informatsiooni KKM-i poolt, kuhu KKT raha suunatakse.**
- **KKT rakendamise tulemused:** kas on mõni järve seisund paranenud. Ei peagi keskenduma tegevusele ise, aga **mis on selle tulemused, kas olukord on paranenud.** Kas ikka kogu informatsioon on selle kohta olemas?

Veiko Kaufmann:

- **Kui internetis ringi liikuda, siis on palju informatsiooni kättesaadaval juba praegu, nii keskkonnaseisundi kohta Eesti Vabariigis, nt Keskkonnateabekeskusest või KAURist.**
- Põhjalik analüüs projektide mõjust on hetkel toimumas ning me läheme sellega 12 a tagasi. **See mõjuanalüüs valmib ja teatud valdkondlikud prioriteedid peavad ehk muutuma.**
- Nõustun, et avalikkusele tuleb paremini informatsiooni edastada ja nende andmete leidmine või esitamise viis ei pruugi olla kõige paremad ja lihtsamini leitavad.

Ellen Mihklepp (ka EVEL seisukohad):

- **Investeringud:** küsimuseks on saastetasu kõrgendatud määrad. Kui õnnetus on juhtunud, siis on tekkinud probleem ja ettevõtte soovib seda kiiresti lahendada. Tegelikult maksab trahvi, teeb investeringu ja saab topelt „karistatud“, kulub topelt raha. Väikesel ettevõttel on kõrgendatud määr oluline summa ning et probleem seejärel lahendada, et ei peaks kvartal kvartali järel jätkuvalt kõrgendatud määras tasu maksma, oleks tal vaja tegelikult nt selle sama VST ulatuses vahendeid, et probleemid lahendada. **Kui ettevõtte peab maksma kõrgendatud määras tasu, siis ei pruugi tal jääda seda võimekust probleemi lahendada.**
- **Saastetasude asendus on üks toetusmeede, kuid seal on omad tingimused (15% efektiivsust), samas neid ei pruugi saada/suuta täita ja see ei pruugi olla avarii korral asjakohane, kui soovitakse taastada esialgne olukord.**
- **Üks lahendus võiks olla meede, mille kohaselt aasta jooksul ettevõtte teeb oma investeringu ning Keskkonnaministeerium (edaspidi KKM) kontrollib ettevõtet 3 a jooksul.** Kui probleemid on lahendatud, siis see kõrgendatud tasu jääbki ettevõttele, aga kui

probleemid jäävad või rikutakse kokkulepet, maksab ettevõtte täismahus kõrgendatud tasu perioodi kohta tagasi.

Aire Rihe:

Võtame Teie ettepanekut arvesse ja kindlasti võiks sellise meetme väljatöötamise tulevaks perioodiks kavandada. Lisaks sellele ootame igati ettepanekuid saastetasu asendamise kehtiva meetme paindlikumaks muutmiseks ja parandamiseks, et see oleks ettevõtetele ka praktiliselt kättesaadav vahend investeringute tegemise toetamiseks.

Vahur Tarkmees:

- Ma olen väga nõus põllumeeste esindajate tähelepanekuga, et **keskkonna saastajad peaksid olema diferentseeritud, nimelt kust reostus ja koormus tegelikult pärinevad.**
- Vee-ettevõtted ei näe oma igapäevasel tööl palju mõtet, kui reostus ei vähene meie siseveekogudes ja Läänemeres, tulemusi me üldises plaanis ei näe. **Tasustamine peab olema väga läbipaistev ning survetegurid ja nende saastajatega tegelemine peavad olema õigesse kohta suunatud.**
- Vee-ettevõtted soovivad vabaneda saastaja mainest, kuna vee-ettevõtted ei ole saastajad ja igapäevategevuses puhastavad saastet, mida kogutakse tarbijatelt. **Soovime et VST kokkukorjamine võib käia läbi vee-ettevõtete, kuid et arvel kajastuks eraldi reana saastetasu.** Kui see on läbipaistev, mis osa veearvest on saastetasu, siis muutub ka suhtumine.

Ellen Mihklepp:

- Rääkisime vee erikasutusloast ja sellest, kui on saastetasu asendamine. On üks palve: **kuidas saaksid vee-ettevõtted avariide puhul kiiresti nn avariilise vee erikasutusloa, sest protsessid on pikad ja bürokraatiat palju.** Kuidas sellisel juhul maksustatakse? See on läbi arutamata.

Veiko Kaufmann:

- Olen nõus eelkõnelejaga, et kas ja kui palju keegi saastab keskkonda tuleks läbi analüüsida.
- Teiseks, kas suudame KKT võrdselt ja õiglaselt koguda? Süsteemis jääb võimalusi maksudest kõrvalehiilimiseks, eriti saastetasu puhul.
- Ka KIK nõukogu tegi ülesandeks uuele juhatusele projektide mõjusid rohkem analüüsida ja välja tuua ning avalikustada.

Aire Rihe:

Seoses KIKi keskkonnaprogrammiga ootame ettepanekuid ka selle osas, missugune võiks olla KIKi keskkonnaprogrammis temaatiline rahade jaotus ning kas ja kuidas peaks muutma hindamiskriteeriume, et raha suunataks sinna, kus on seda kõige enam tarvis.

Veiko Kaufmann:

Ka sellega hetkel töögrupis tegeldakse, aga kindlasti ootame võimalikult laiapõhjalisi ettepanekuid.

Tõnis Vare:

- KKT tuleb vaadelda pikemas perspektiivis.
- Oluline on põhjus-seos tagajärg, tuleb selgeks teha, kes kuidas ja mis määral keskkonda kahjustab.
- Toetame seda, et kui makstakse saastetasu, peaks see minema tagasi sinna, kus keskkonda kahjustatakse.

- Ka KIKil peaks olema pikaajalisem plaan, kuhu seda raha tagasi suunatakse ja kas see on õige koht.
- **Komplekssus:** saastetasud, ressursitasud, PVT-d, investeeringud seadmetesse, mis keskkonnamõju vähendavad, seda kõike tervikuna tuleks arvesse võtta.
- Rohkem uuringuid selle kohta, kus me kahjustame ja kuidas seda paremaks teha.

Viljar Kirikal:

- Nõustun Tallinna Vee seisukohaga, et just KIKi osas tuleks teada, kuhu see raha suuatakse ja mis on selle tagajärjed, kuid ka ettevaatavalt peaks mõtlema, mis on need valdkonnad, kuhu peaks raha suunama ja millest oleks enim kasu.
- KIKi puhul kuidas saaksime rahaga neid probleeme, mis meil praegu on, lahendada? **Tuleks teha konkreetsemaid asju, lähtudes pikaajalisest plaanist.** Selline plaan võiks olla selge ja läbipaistev nii, et sellest saaks juhinduda.

Irja Alakivi:

- Kui ei ole selget ülevaadet iga tasu selgest mõjust, siis nende tõstmisel kui palju tahes, ei kajastu mõju reostuse vähenemises, kui tasud tegelikult ei mõjuta reostuse vähenemist.
- Samuti on oluline tasude osa toote hinnas ka tarbijate jaoks, seda mõju peaks silmas pidama.
- Oluline on ka KKT kajastus RESis, sest riigieelarves on need lahtivõetuna nii umbmäärased, et sealt ei loe midagi välja.
- **KeTSi on sisse kirjutatud, et teave KKT kohta on avalik.** Kui esitasime hiljuti ühe liikme kohta küsimusi ja meid juhatati mitu korda edasi ja me ei saanud vastust, siis see olukord ei vasta eelnimetatule.

Olga Kuvatova:

- Sooviksin omalt poolt kommenteerida, kuna eelnimetatud päring tuli ka KKAsse. Nimelt käsitles päring konkreetse ettevõtte andmeid, **KKTdele rakendub MKSi alusel maksusaladuse kaitse ja ettevõtete lõikes ei ole KKT avalikud.** Üldnumbritena on KKT saadaval Rahandusministeeriumi koduleheküljel. KeTS suhtes rakendub MKS.

Aire Rihe: Koondaksin eelöeldu ettepanekuks koguda keskkonnatasudega seotud teave ja esitada see Keskkonnaministeeriumi koduleheküljel ülevaadena, sh muuta see informatsioon piisavalt detailseks saasteainete lõikes ja ka saastekoguste muutumise lõikes.

Irja Alakivi:

- KIKi aastaraamat ei ole piisavalt detailne, selleks et selle põhjal hetkel minevikku hinnata ja ka tulevikku vaadata.
- Kõrgendatud saastetasudelt võetakse tulumaksu, ehk kui ettevõtte maksab kõrgendatud tasu, teeb investeeringu ja maksab ka tulumaksu, mis läheb kirja erisoodustusmaksu vormi peal – see tuleb läbi vaadata ja kaaluda, kas see on õigustatud.
- Samuti soovib Linnade Liit rääkida läbi, et KOVidele KKT laekuks suuremal määral kui praegu ja kõrvaldada sealt lagesid, mis sinna on vahepeal seatud.
- Samuti on oluliselt vähenenud jäätmete ladestamise tasu laekumine, mis on KOVidele oluline oma ülesannete täitmiseks.

Mari-Liis Treimut:

- Kõige suurem probleem on see, et ettevõtted teevad investeeringuid, vähendavad nt vee tarbimist, kuid KKT tõusevad ikkagi. Jõuame punkti, kus me ei jõua enam

investeeringuid teha, kuna KKT tõusevad kiiresti järele. Kui oleme veekasutuse viinud miinimumini, siis nt võib tasude tõusu tõttu ikkagi maksta sama palju kui varem.

Priit Lulla:

- **KeTS ei motiveeri investeeringute tegemist.**

Andres Veide:

- **Ei ole korrektne küsida saastetasu välisõhu valdkonnast, kui probleemiks on veekeskond, samamoodi ei tohiks lahendada välisõhusaastetasudega veevaldkonna probleeme või vastupidi.** Põhjus-tagajärg seosed on segamini.

Olga Kuvatova:

- **Võrdne kohtlemine:** põllumajanduses makstakse ühe eest ja teise eest ei maksta, kalakasvatustes makstakse teise eest ja ühe eest ei maksta. Sellepärast ongi keeruline võrdselt kohelda, võrdse kohtlemise tagab võrdsete tingimuste seadmine.
- **Riigi seisukohast on oluline ka see, et ei toimuks möödahiilimist tasustamisest.** KeTS hetkel seda mingil määral võimaldab.
- **Nõustume sellega, et põhjus-tagajärg seos peab olema selge nii tasumäärade kujundamisel kui ka kogutud tasude ümberjagamisel.**
- **Samas ei nõustu ma eelmise arvamusega, et veevaldkond ei tohi rohkem saada kui on kogutud veevaldkonnast tasusid, see sõltub riigi strateegilisest vaatest ja otsustest, kuhu prioriteetid seada.**

Ülo Niisuke:

Palun pöörata tähelepanu arvestamise lihtsustamiseks ja ülevaatamiseks, eriti komplekslubade puhul. Skeem, kuidas maksustada, peaks lihtsam olema.

Paus

Aire Rihe:

- Arutame seda, kuidas kõige paremini keskenduda õigetele probleemidele, määrata kindlaks, kes on suurimad reostajad ja kuhu peaks suunama pingutuse. Kuidas mõjutada kõige paremini Eesti ettevõtlust keskkonnasäästlikumaks tegevuseks?
- Tasustatavate saasteainete puhul võib arutada seda, kas ohtlike ainete puhul on nimistu liiga lai või ei ole võimalik nende sisaldust usaldusväärselt määrata.
- Võiksimme käsitleda seda, kas ja kuidas veega seotud tasusid diferentseerida, näiteks sidudes veesaastetasud suubla seisundiga ja vee erikasutusõiguse tasud veekogumi seisundiga, missugune on saasteainete tasustamise hierarhia ja kas seda tuleks muuta, kas peaks vähendama tasustatavate ainete nimistut või tasustamise aluseid.
- Samuti võiks käsitleda tasude rakendamise paindlikkuse tõstmist, seotust PVTde rakendamisega ja investeeringutega.
- Tasude kujundamise juures võiksimme käsitleda ka nende sidumist THIGA või muude indeksitega, kui lineaarse tõusu mudel ei tundu kõige asjakohasem.

Aivar Jõgi:

- Kõik seni tõstatatud probleemid on õiged. Hetkel makstakse avarii korral riigile tulumaksu, kõrgendatud tasu ja vaja on teostada veel investeering. Energiamaajanduse ja vee-ettevõtted nõuavad need tasud sisse tarbijatelt, ülejäänud ettevõtted, kes ei ole siseturule orienteeritud, ei saa neid tasusid samaväärselt tarbijatele üle kanda. **Peaks välja töötama meetme keskkonnakahju minimeerimiseks ja likvideerimiseks, milleks peaksid osapooled tegema koostööd.** Kunagi ei tea, millal avarii tekib, seetõttu ei saa saastetasu asendamist

rakendada, kuna seda avariikulu ei saa enam avariikuluseid asendada, kõigepealt tuleb kõik maksta ja hiljem pärast likvideerimist asendada ei saa. **Meede peaks olema suunatud just selliste olukordade kiireks lahendamiseks.**

- Aastate jooksul on tasud järjepidevalt kasvanud ja küsimus on selles, kas eeldataksegi, et majandus kasvab nii kiires tempos.
- Samuti on probleemne küsimus see, et kui on seatud piirmäär ning seda ületatakse väikesel määral, siis kõrgendatud tasu rakendub kohe täiel määral. Kas see on alati proportsionaalne? Kui ettevõtte optimeerib enda veekasutust, siis võib tekkida olukord, et puhastus on ikkagi 97-98% vahel ja toimub normist väikene nihe, aga puhastus on toimunud 96% juures. Samas rahaline nõue tekib ikkagi täies mahus kõrgendatud määrade alusel.

Priit Lulla:

- BHT7 määramine on hinnanguline meede, seda ei saagi täpselt määrata, kuna vea piirid on laiad.

Aivar Jõgi:

- KHT-d me peame samuti mõõtma, kuigi seda ei maksustata.
- Samuti kui teha katseid ja mingil hetkel näitab proov mingit kontsentratsiooni, siis seda ei saa üle kanda automaatselt nt 90-le päevale. Nihe normatiivist, st analüüs näitab mingil hetkel kõrvalekallet (mis ei pruugi olla esinduslik kogu perioodile), tekitab kohe kõrgendatud tasu, mis tekitab kurjategija tunde ja see on etteennustamatu olukord.
- Tuleks üle vaadata, kuidas ikkagi arvesse võtta normatiive, nendest hetkelise väljumise võimalust ja seda, kas peaks määrama hetkelise nihke korral kõrgendatud tasu. See tegevus ei ole keskkonnale suunatud, kui igal juhul rakendatakse 10- või 100kordseid määrasid.

Priit Lulla:

- Kui tegemist on teadliku, pahatahtliku tegevusega, peaks kõrgendatud määrasid tõepoolest rakendama, kui see aga ei ole tahtlik, peaks olema tegemist toetava suhtumisega, nõuandva suhtumisega.
- Ka meil on kvartalis üks veeproov ning selle järgi tuleb arvestada saasteainete koguseid, ehkki see üldistus ei pruugi olla usaldusväärne. Tihedam proovivõtt on kallis ja 1 komplekt maksab ligi 300 eurot.
- Oleme teinud ka ettepaneku arvestada saasteaineid söödapõhiselt ja selle järgi reglementeerida. Samas tuli uuringust välja, et see tasu oleks kõrge ja ettevõttele talumatu.
- Eelnevast tulenevalt tuleks käsitleda vesiviljelust eripärase valdkonnaga, kuna vee kogused on nii suured ja väike viga laboriproovides võib kaasa tuua väga suure mõju. **Pakume välja reglementeeritud söödakvoodi. Ülejäänud saasteained on mittetasustatud, nagu ülejäänud Euroopa Liidus.**

Piret Rosumovski:

- Kui Eesti eesmärgiks on majanduskasv, siis peaks see olema ka üldine eesmärk ja otsused seda eesmärki toetama.
- Kalakasvatust ei saa võrrelda teiste tootmisettevõtetega, selles on vajalik puhta vee kasutamine ja valdkond niivõrd spetsiifiline.

Hendrik Põldoja:

- Võrdse kohtlemise printsiip tähendab, et võrdses olukorras tuleb võrdselt kohelda, nt läbivoolulisi süsteeme tuleb ühtmoodi tasustada, kinnisi kasvatuse teistmoodi ja sumbakasvatuse kolmandat moodi.

- Kui rakendada arvutuslikku tasu, siis see tuleks ilmselt veel ebasoodsam kui proovivõtu puhul.
- Oleme kaalunud erinevaid proovivõtu võimalusi vastavalt kasvatuse tüübile. Sellega kaasneb tõsiasi, et praegu realselt laekunud saastetasud jäävad väiksemaks, kui proovivõtule kulunud raha kokku.
- Kõige suurem mure on meetodika. Samas on kalakasvatused vabastatud vee erikasutusest, see erisus on kehtestatud.

Priit Lulla:

- Praktikas on tekkinud juba olukord, kus mõnel ettevõttel moodustab saastetasu 40% müügitulust.

Viljar Kirikal:

- Ettevõtte seisukohast on arusaadav, et tuleb hinnata, kuidas nende maksukoormus on võrreldav rahvusvaheliselt, kus turgudel konkureeritakse, kuna sektor on erinev ja kui vaadata kulu ja tootlikkust, saame võrrelda, kas maksustame liiga kõrgelt.

Olga Kuvatova:

- Uuring oleks mõistlik, et analüüsida, kas tõepoolest teistes riikides ei kehtestata teisel moel teiste maksude kaudu tasu kalakasvandustele ja tuua välja selline võrdlus, kus hinnatakse neid kulusid ning kas Eestis on need ebaoproportsionaalselt kõrged või on realiseeritud tasustamine teiste maksude kaudu.
- Samas on toodud välja, et mida lihtsam tasustamise süsteem seda parem.

Ellen Mihklepp:

- Me teame uuringute põhjal, mis olukorras on keskkond, saastainete põhjal kui palju saastame. **Kehtestame tõepoolest keskkonnamaksu, mis kandub lõpptarbijale, mis võib olla sõltuvuses THIs.** Iga lõpptarbija saab arvel ressursitasu ja saastetasu kulud ning alles jääb trahvisüsteem, mis tuleb ümber töötada. See on üks mõttekoht.
- Rääkides kõrgendatud tasust, siis kui 10,0 on piirmäär ja proovitulemus on 10,1, kuigi tegelikult võib olla tegemist laboriveaga, siis ikkagi tuleb tasuda kõrgendatud määrade järgi täismahus tasu. See on ebaoproportsionaalne olukord.
- Samuti räägiti siin puhastustõhususest. Euroopas on olemas see, et valitakse, kas piirmäär on mg/l või puhasti puhastustõhusus on piiriks. Mis juhtub looduses, kui N läheb välja 10,1 selle asemel et 10,0 mg/l? Siin võiks olla mõistlik nii teha, et kui on võimalik ümardada analüüsitulemusi 10ni ja puhastitõhusus on saavutatud, siis ei rakendata kõrgendatud tasu. Tuleks hinnata nende kahe koosmõju trahvide (kõrgendatud määrade) määramisel.

Andres Jõgi:

- Kui ühest piirmäärast on üle mindud, siis tuleb vaadata ka teisi aspekte ja kas see mõju on ikkagi nii suur, kui puhastustõhusus on sama.
- Olen kuulnud aastaid, et on 2 varianti, kuidas tasusid määrata, mg/l ja puhastustõhusus, aga II varianti on rakendatud väga vähe. **Seaduses on puhastustõhususe arvestamise variant olemas, seda peaks saama ka realselt kasutada.**
- Samas on sellega seotud see, kui saastatud on sisenev vesi, siis väga saastatud vee puhul 95% tõhusust võib ikkagi välja viia vee, mis on teiste tegevuste puhul puhastuse sisendiks. **Kui see ei toimi, siis kas puhastustõhususe arvestamise võimalus seadusest üldse välja võtta?**

Ülo Niisuke:

- Praegu põllumajandusettevõtteid KIKist ei toetata, kuigi nad maksavad kompleksloast

tulenevaid tasusid. Kui me maksame, siis KKM alles nüüd pikendas lautade ja sõnnikuhoidlate katmist aastani 2015. Seega peaksid makstud KKT olema suunatud investeringuteks, et seda nõuet täita, vastasel juhul järgnevad ettevõtetele trahvid. Tuleks parandada olukorda, et tulevikus ei tekiks trahve ja väheneks õhusaaste.

Hans Kruusimägi:

- **Ettepanek vabastada kalakasvatused saastetasust ja ka mõni teine tootmine, kui seda vajatakse.**
- **Tuleks üle vaadata konkurentsi pakkuvates riikides rakendatav süsteem.**
- **Kui kalakasvatuste puhul söödapiirangutest lähtuda, siis peaks olema ka veekogudest lähtuvad uuringud tehtud.**

Priit Lulla:

- Saksamaal ongi kehtestatud ülempiir, suhteliselt suurte kogustega, ehk kui seda ületatakse, hakatakse maksma, st ilmselt ei kasutata PVT-d. **Ületades seatud lävendit, võiks tasustada, aga kuni lävendist jäädakse allapoole, siis ei tasustata.**
- **Söödast tulenev koormus on suhteliselt konstantne ja seda saab arvestada.**

Martin Liiv:

- Kuna kalakasvatajatele käib igasugune maksustamine üle jõu, siis sellest tulebki alustada. Uuringu kokkuvõttest loen, et võrreldes üldise toitainetekoormusega, mis veekogudesse jõuab, moodustab kalakasvatuste koormus üliväikese osa. **Seega ei peaks kalakasvatuse maksustamisega piirama.**
- Ka tehnoloogiad muutuvad pidevalt paremaks, loodusele kahjulikku ja ükskõikset tootmist ei esine. **Kalakasvatuse sööt on kallis ja iga majandaja huvi on võimalikult efektiivselt toimida.** Eesti on ääremaa ja igasugune tootmine on tihti kallim kui mujal Euroopas.
- Kui soovida mitmekesistada maamajandust, siis kalakasvatus on üks võimalus. Veekasutust piirata ja tootlikkust tõsta ei ole samuti enam võimalik, kuskilt läheb see piir, Eestis kasutatakse vett juba väga efektiivselt. **Paljud kasutavad juba praegu parimat võimalikku tehnikat.**

Ellen Mihklepp:

- Jäi kõlama, et räägime riigi majandusest, et ettevõtted jääksid siia, et riiki saaks juhtida mingite tulude eest, samuti sotsiaalne pool. Kodanik maksab kinni kõik need seadused, mille põhjal raha korjatakse, mille hulgas ka keskkonnahoid on eesmärk. **KKT kujundamisel tuleks arvestada mõju riigi üldisele arengule.**
- **Normatiividest kõrvalekalle on ülemaksustatud.**
- **Meil on põhjalikud ettepanekud, mille esitame kirjalikul teel.**

Ain Ratassepp:

Meil on probleem ka vihmaveega, mille kaudu tänavatelt uhatakse kanalisatsiooni fenoole, naftasaadusi ja muid aineid, mida vee-ettevõtte peab eemaldama ja mille eest me peame tasuma. Kui me protsesse juhtida ei saa, siis kas on mõistlik selle maksustamine?

Protokoll lõpp